

AVRUPA ÜLKELERİNDE REÇETESİZ İLAÇ SATIŞI

AVUSTURYA

* İlaçlar reçeteli ve reçetesiz olmak üzere ikiye ayrılır. OTC ilaçların tescil işlemi A.B. ile uyumludur.

* Tüm kitle iletişim araçlarında OTC reklamı serbesttir.

* Tüm ilaçlar yalnızca eczanelerde satılır. Eczanelerde ortak mülkiyete izin verilmez. Eczane açılışı kısıtlıdır.

* OTC ilaç fiyatları devlet denetimindedir. Listeye dahil ise geri ödeme vardır.

* Tüm ilaçlarda standart %20 KDV uygulanır.

* Uzaktan satış yoktur.

BELÇİKA

* Reçetesiz ilaçlar için kamuya reklam yapılabilir.

* Tüm ilaçlar sadece eczanelerde satılabilir.

* Bedeli iade edilecekler listesine giren ilaçların tutarı iade edilir.

* Uzaktan satış yoktur.

* KDV %6' dır.

* 1994 - 1999 arası eczane açılışı yasaktır.

FİNLANDİYA

* Reçeteli ve reçetesiz tüm ilaçlar sadece eczanelerde satılabilir.

* Tüm OTC ilaçlar için reklam serbesttir. Bedeli devlet tarafından karşılanan reçetesiz ilaçların reklamı yapılabilir.

* Reçeteli, reçetesiz ilaçlar, bitkisel ürünler, vitaminler, mineraller sadece eczanelerde satılır.

* Eczane açılışı ile ilgili kısıtlama vardır.

* Uzaktan satış vardır.

FRANSA

* Reçeteli ve reçetesiz ilaçların bedeli iade edilenleri için Reklam yapılamaz. Sadece kendi kendine tedavi ürünleri için reklam yapılabilir.

* İlaç sadece eczanelerde satılır ve eczanelerde ortaklık yoktur.

* KDV bedeli karşılanan ilaçlar için %2.1, karşılanmayanlar için %5.5 tir.

* Uzaktan satış yoktur.

ALMANYA

* Reçetesiz ilaçların bazıları eczane dışında da satılabilir.

* Bedeli karşılanan ilaçlar da dahil olmak üzere reçetesiz tüm ilaçların reklamı serbesttir.

* Özel izinle dışarıda ilaç satılabilir.

* Uzaktan satış vardır.

* Eczanelerde ortaklık yoktur ve eczaneler en az 110 m2 olmalıdır.

* Eczane dışı satılan ilaçlarda fiyat standartı yoktur ve tüm ilaçlarda KDV oranı %15'tir.

AVRUPA ÜLKELERİNDE REÇETESİZ İLAÇ SATIŞI

MACARİSTAN

- * Reçeteli ve reçetesiz tüm ilaçların reklamı yasaktır.
- * Tüm ilaçlar sadece eczanelerde satılır.
- * Uzaktan satış yasaktır.
- * Eczacı eczane açabilir ancak ortaklık kuramaz.
- * Reçetesiz ilaçların bedeli karşılanmamaktadır.

İRLANDA

- * Reçetesiz ilaçların bir kısmı (paracetamol, aspirin, basit öksürük şurupları) eczane dışında satılabilir.
- * Tüm kitle iletişim araçlarında OTC reklamlarına izin verilir.
- * Bedeli karşılanan hiçbir ürünün reklamı yapılamaz.
- * Eczanenin mutlaka eczacıya ait olması gerekli değildir. Ortak mülkiyet var.
- * Uzaktan satış yoktur.

İTALYA

- * Reçetesiz ilaçların bir grubunun bedeli geriye ödenmemekte ve kamuya dönük reklamı yapılabilir.
- * Tüm ilaçlar sadece eczanelerde satılabilir.
- * Eczanelerde ortak mülkiyete izin yoktur.
- * 4000 kişiye bir eczane olmak zorunluluğu vardır.
- * KDV oranları OTC'lerde %19, diğer tüm ilaçlarda %9 dur.
- * Uzaktan satış yoktur.

HOLLANDA

- * A ve D vitaminleri dışında diğer tüm vitaminler gıda maddesi kapsamındadır.
- * Reçetesiz satılan tüm ilaçların kamuya dönük reklamı yapılabilir.
- * Reçetesiz ilaçlar drugstorlarda satılabilir.
- * Uzaktan satış vardır.

NORVEÇ

- * TV dışında tüm basın organlarında reklam serbesttir.
- * İlaç eczane ve eczane şubelerinde satılmaktadır.
- * Uzaktan satış yoktur. Aynı bölge içerisindeki eczaneler bölge içine satış yapabilir.

İSVEÇ

- * OTC ürünlerinin reklamına izin verilir.
- * Tüm eczaneler devlete ait bir şirkete aittir.
- * Uzaktan satış yoktur.

İSVİÇRE

- * Bazı ilaçların drugstorlarda, bazılarının her yerde satışı serbesttir.
- * Eczane dışında satılan ilaçlar için reklam serbesttir.
- * Eczane dışında satılan ilaçlar için uzaktan satış serbesttir.

AVRUPA ÜLKELERİNDE REÇETESİZ İLAÇ SATIŞI
BİRLEŞİK KRALLIK

* Genel satış listesindeki ilaçlar her yerde satılabilir. (asprin, paracetamol, antiasit, öksürük ilaçları, boğaz pastilleri)

- * Vitamin ve mineraller gıda maddesi olarak nitelendirilirler.
- * Eczane ilaçları ve genel satış listesindeki ilaçlar için reklam serbesttir.
- * OTC ilaçları satışının %73'ü eczanelerde kalanı dışarıda satılır.
- * Bir eczacı sorumluluğunda herkez eczane açabilir.
- * Eczane açılışı uzaklık ile sınırlıdır.
- * Genel satış listesindeki ilaçlar için uzaktan dağıtım serbesttir.

PORTEKİZ

- * Reçetesiz ilaçların kamuya reklamı yapılabilir.
- * İlaç sadece eczanelerde satılabilir.
- * Reçetesiz ilaçların uzaktan satışı yoktur.

İSPANYA

- * Reçetesiz ilaçların kamuya dönük reklamı yapılabilir.
- * İlaç sadece eczanelerde satılır.
- * Uzaktan satış yoktur.

REKLAM	ECZANE DIŞI SATIŞ	UZAKTAN DAĞITIM	ÜLKELER
AVUSTURYA BELÇİKA FİNLANDİYA ALMANYA İRLANDA İTALYA HOLLANDA NORVEÇ İSVEÇ İSVİÇRE İNGİLTERE PORTEKİZ İSPANYA	ALMANYA İRLANDA HOLLANDA İSVİÇRE İNGİLTERE 5 ülke	FİNLANDİYA ALMANYA HOLLANDA İSVİÇRE İNGİLTERE 5 ülke	AVUSTURYA BELÇİKA FİNLANDİYA ALMANYA FRANSA İRLANDA İTALYA HOLLANDA NORVEÇ MACARİSTAN İSVEÇ İSVİÇRE İNGİLTERE PORTEKİZ İSPANYA
13 ülke			15 ülke

Konuk yazar

TÜKETİCİ, ECZACILIK HİZMETLERİ VE İLAÇ

Tüketici açısından ilaç, hekim tarafından önerilen ve satın alınması kesinlikle gerekli, yaşamsal önem taşıyan bir maddedir. Bu bakımdan öteki tüketim ürünleri arasında tartışmasız bir önceliği vardır. Çünkü insanın en doğal hakkı olan "yaşama hakkını" doğrudan ilgilendirmektedir. Tüketici ilacı üretenlere ve onu öneren tip mensuplarına, yani hekime ve eczacıya, bilimsel açıdan büyük saygı duymakta, ama bu saygısını durmadan artan ilaç fiyatları karşısında sürdürmemekte ve sağlığını serbest piyasa koşullarına terkeden uygulamalara şiddetle karşı çıkmaktadır.

Tüketici açısından ilaç konusu, dar bir çerçevede ele alınamaz. Çünkü konu, ülkenin ekonomik politikası ile yakından ilgilidir. Anayasamız 56. Madde ile vatandaşın sağlığını devlet güvencesine almıştır. Ama ilgili kurumlar vatandaşın ilaca ulaşabilmesini sağlayabilmişmidir? Tam olarak hayır.

Ülkemizde Emekli Sandığı, SSK ve Bağ-Kur olmak üzere üç büyük sosyal güvenlik kurumu var. Ancak anılan kurumların sağlık hizmetlerinden yararlanan vatandaş sayısı genel nüfusa oranla çok az. Birçok işyeri sigortasız işçi çalıştırıyor. Özetle, dar gelirli vatandaşın, büyük çoğunluğunun sağlık sigortası yok. Yani, ilacını belli bir yüzde karşılığında alabilme güvencesini bile sahip değil. Enflasyonist ekonomi politikaları, yaşam koşullarını ağırlaştırıyor. Sonuçta ortaya çıkan yetersiz beslenme her türden hastalığı körüklüyor. Çevre kirliliği çocuk hastalıklarını ve ölümlerini artırıyor. Bunun üstüne çok sık artan ilaç fiyatları da eklenince sorunlar daha da büyüyor. Vatandaş ilacını alamıyor. Hastalıklar kronikleşiyor ve çoğu insan, parası ilaca yetmediği için hasta, bezgin, umutsuz bir durumda kadercilik çukuruna yuvarlanıyor.

Vatandaşın ilacı alabildiğini varsayalım. Bu kez de ödediği KDV oranı dikkat çekiyor. Temel gıda ürünlerinin KDV'si ilaçların KDV'sinden daha az. KDV oranı ilaçta %15'e yükseliyor. Bu oran bu günkü tarih itibarıyla. Yani yarın kaçta çıkacağı bilinmiyor. Şimdi soruyorum, ilaç da temel gıda ürünü gibi alınması zorunlu bir madde değildir mi? Keyfi için sırf lüks olsun diye öksürük şurubu içen bir yetişkine, ateşi yükselmediği halde çocuğuna antibiyotik veren bir anneye rastlamak mümkün müdür.

Tüketici son dönemlerde yoğun tartışmaların odağı olan ucuz ilaç, patent ve reklam konusunu da ilgi ile izliyor. Ancak izliyebiliyor... Çünkü tüketicinin yani hastanın kullandığı ilacı bir sebze gibi seçmesi söz konusu değil. İlacı onun adına hekim ve belli ölçüde eczacı seçiyor. Öte yandan devlet, 1984'den bu yana hammadde fiyatlarının belirlenmesini serbest bırakmış durumda. Genel olarak, sanayicinin artış isteği, sağlık bakanlığına bildiriliyor ve ilaca zam geliyor. Bu bağlamdaki tüm işlemler, tüketicinin özgür iradesinin ve katılımının dışında gerçekleşiyor ve bunun sonuçlarına boyun eğmesi bekleniyor. Bekleniyor ama aşağıda vereceğim üç örneğin hangi mantıksal gerekçeye dayandığını ve bu duruma karşı ne gibi önlemler alındığını tüketiciye pek açıklayan yok. Bu arada hemen ekliyelim, ilaç firmalarının antipatisini toplamak gibi bir amacımız yok. Çünkü onların mensupları da birer tüketiciler. Amacım sadece sokaktaki sade vatandaşın sorunlarını iletebilmek.

Örneklerin ilki Siprofloksasin adlı etken maddeden 500 mg. kullanılmış bir antibiyotik. Biofarma'nın üretimi Cipro 460.000.- Deva'nın Ciflosin'i 612.000.- Bayer'in Ciproxin'i 990.000.- TL'dir. Üstelik diğer ilaçların kutularında 14 tablet varken Ciproxin'de 10 tablet vardır.

İkinci örnek, Famotidin adlı etken maddeden hazırlanmış bir mide ilacı. Eczacıbaşı'nın Gastrosidin'i 266.000.-

TÜKETİCİ, ECZACILIK HİZMETLERİ VE İLAÇ

Deva'nın Neotab'ı 388.000.- İlaç'ın Fomadin'i 477.000.- TL'dir.

Son örnekte bir mide ilacı 20 gr. omeprazol içeriyor. Tümü 14 lük enterik kapsüllerden oluşuyor. Ama devanın Demepazol'ü 409.000.- , Eczacıbaşı'nın Prosec'i 440.000.- , Nobel'in Omeprazid'i 511.500.- TL'dir.

Bu çelişkili tablo karşısında, tüketici şu soruları soruyor:

*Bu ilaçlardan hangileri iyi sayın ilaç sanayicileri?

*Hangisi daha etkili sayın hekimler?

*Ben kimin sözlerine güvenmeliyim sayın eczacılar?

*Bu aşırı farklılığın bedelini neden ben ödüyorum sayın Sağlık Bakanlığı yetkilileri?

*Aynı etken maddeyi içeren bu ilaçlardan pahalısı daha etkili ise diğerlerinin satışı neden yasaklanmıyor?

Maliyetin firmadan firmaya değiştiği savunulabilir. Ama Aynı etken maddeden aynı miktarı içeren ve aynı etkiyi gösteren bir ilacın bu denli farklı fiyatlarda satılması düşündürücüdür. Çünkü ilaç buzdolabı gibi ticari bir meta olarak görülse bile hedefi insan sağlığıdır ve sosyal bir üründür. Buzdolabı yada mobilya olmadan, sigara içmeden muz yemeden de yaşanabilir. Ama gerektiğinde her insan ilaç kullanmak zorundadır.

Öte yandan tüketiciledin sağlık harcamalarının yaklaşık %70'lik bir kısmını uzmanlar belirliyor. Bu veri ışığında, üretici firmaların reklam ve promosyon çalışmalarını özellikle bazı ilaçlarda doğrudan tüketiciye yöneltmiş olmaları bizi ürkütüyor burada asıl hedef kitle hekimlerle eczacılardır. Ama bu çalışmaların bazen ne denli anlamsız boyutlara ulaştığını görmek epey üzücü.

Sözgelimi yaklaşık 100 yıllık bir farmasi geleneğini simgeleyen yabancı bir firma, bilimsel bir kongrede mantar ilacını tanıtmak için, hemen orada pişirilen taze mantarlar sunuyor. Başkaları, bilimsel tanımla görevli personellerine elma, muz, kahve, çay, dondurma ikram ettiriyorlar.

İlaçta promosyon çalışmaları böylemi yapılmalı sayın uzmanlar? Tüm bunların maliyeti, suçu sadece hastalanmak olan tüketiciye mi yüklenmeli?

Bundan başka, hemen her ilaç kutusunun üstünde "reçete ile satılır" ibaresi yazılıdır. Ama bunlar reçetesiz de alınabiliyor. Bu yüzden bilinçsizce tüketilen, sözgelimi antibiyotikler mikropların direnç kazanmasına bağımsızlık sisteminin çökmesine yol açıyor ve tüketici soruyor; Ben bu ilacı reçetesiz alıyorsam kutudaki bu ibare kimin için yazılmış? Yasalarca belirlenmiş olan bu ibareye eczaneler neden uymuyor? Uyulmayacaksa bu ibarenin anlamı ne? Öte yandan ilaçların reçeteli - reçetesiz diye ayrılmaları için başlatılan çalışmaları basından ilgiyle izlemekteyiz. Bu arada reçetesiz satılabilir ilaçların reklamla tüketiciye tanıtılması da amaçlanıyor... Bu işleme tüketiciyi koruma derneği olarak hayır hayır diyoruz... En zararsız ilaç olarak lanse edilen Aspirin bile fazla alındığında ne gibi yan etkiler doğurduğunu, aşırı vitamin kullanımının nasıl zararlara yol açtığını tıp uzmanları söylemekte. Bu durumda domates konservesi yada çorap satar gibi ilacın reklamının yapılması hoş değildir. İlaçta reklama izin verilmesi tüketicinin korunmasında önemli bir geri adım oluşturacaktır. Ayrıca ilaç firmalarını gereksiz yere bir kat daha şişirecektir. Üstelik ilaçta reklamı düşünene kadar önce, bu ürünün tüketiciye sunumundaki hataları düzeltmek gerektiği inancındayız.

TÜKETİCİ, ECZACILIK HİZMETLERİ VE İLAÇ

Ürünün, etiket bilgisi anlamına gelen prospektüsleri okuyabilmek başlı başına bir sorundur. Uzmanlar prospektüslerin halk için yazılmadığını bu nedenle vatandaş tarafından anlaşılmasının gerekmediğini savunuyorlar öyleyse kutuların üzerinde neden kullanmadan önce prospektüsü okuyun yazıyor? Biz yine de okumayı sürdürüyoruz ve Roche firmasının ürünü olan Redokson C'nin prospektüsüne bir göz atıyoruz. Buradan tüpü iyice kapalı olarak 8 ila 15 santigrad arasında saklamamız gerektiğini öğreniyoruz oysa bu ilacı en az 20 santigrad ısıdaki bir eczanenin rafından almıştık ve vitaminimizi evde hangi buzdolabında koruyacağımızı bilemiyoruz. Çünkü önerilen ısıyı evde sağlamak mümkün değil. Sağlığımızın en yakın dostu olan ilaçların niteliğini ve

kimliğini düzgün ve anlaşılır bir Türkçe ile öğrenmenin en doğal hakkımız olduğunu savunuyoruz. Bu arada eczacıların da sağlığımızı bu kadar direkt ilgilendiren ürünleri satışı sırasında son kullanma tarihlerine daha özenle dikkat etmelerini ve bizlerin doğru ilaç kullanmamıza yardım etmelerini diliyoruz.

Ali BÜYÜKNOHUTÇU
Antalya Tüketiciyi Koruma
Derneği başkanı